

Prekenrefleksjoner til TV-aksjonssøndagen 18. oktober 2015

ved Tore Johnsen – Generalsekretær i samisk kirkeråd

TV-aksjonen og Bibelens rammefortelling

«Vi skal vokte regnskogen» er mottoet for årets TV-aksjon. Midlene går til Regnskogfondets arbeid med å redde regnskog i nært samarbeid med menneskene som bor der. Tre budskap er essensielle: (1) regnskogen er fundamentalt viktig for klimaet på jorden, (2) regnskogen er klodens viktigste områder for biologisk mangfold og (3) bevaring av regnskogene er avhengig av alliansen mellom mennesker og natur i regnskogen.

Tekstrekke for 21. søndag i treenighetstiden (18.10.2015)

Prekentekest: Luk 16,19–31

Lesetekst 1: 5 Mos 15,7–8.10–11

Lesetekst 2: 1 Joh 3,16–18

Det er særlig det siste som er dreiepunktet i årets TV-aksjon. Regnskogfondets arbeid viser at der urfolk har fått rettighetene til sitt eget landområde, der står skogen. «Vi skal vokte regnskogen» handler derfor om å se urfolkens rolle som regnskogens fremste voktere. Og å forstå at deres kamp for å bevare sitt hjem er vår alles kamp for en bærekraftig verden.

Slagordet i årets TV-aksjon er en gjenklang av skapelsesfortellingen i 1 Mosebok 2. Her står det at Gud – etter å ha formet mennesket av jorda og blåst livspust inn i dets nese (1 Mos 2,7) – satte jordmennesket til å dyrke og vokte hagen (1 Mos 2,15). Lenge før TV-aksjonen lød altså et liknende motto: «Vi skal vokte skapelsens hage.»

Historien tok en annen retning. Menneskeheten ble fristet av kunnskapen og dens muligheter til å manipulere og «skape» verden i sitt bilde. Ikke bare gikk mennesket Gud i næringsen. Man ble et trussel for selve livsveven. Gud var framsynt, da han jaget mennesket ut og satte engler til å vokte veien til skapelsens helligste sentrum – Livets tre (1 Mos 3,4).

Så gikk seklene, årtusenene. Vi fikk Skriften. Men fristet av kunnskapen som vil ta makt over livsveven fremfor å delta i den, leste vi bibelordene selektivt. «Legg jorden under dere» var

musikk i øret. «Du skal vokte hagen» ble nesten glemt. Den andre skapelsesfortellingen sier med andre ord ikke bare noe om en dunkel fortid. Den sier samtidig noe sant om det store dramaet som utspiller seg i verden her og nå. Mottoet for årets TV-aksjon gir med andre ord dyp mening i lys av Bibelens grunnfortelling. «Vi skal vokte regnskogen».

Til prekenteeksten

Prekenteeksten og lesetekstene for TV-aksjonsøndagen gir mening innenfor den store rammefortellingen ovenfor. Temaet her er forholdet mellom fattige og rike. Teksten forteller oss på ulikt vis at livets dypstruktur består av å motta, delta - og å *dele*. I Jesus er dette livsmysteriet åpenbart og gitt oss på nytt. Lukk opp hånden for din bror, er budet i moseloven (5 Mos 15). Hva kjærlighet er, har vi lært av at Jesus gav sitt liv for oss (1 Joh 3,16).

Evangelieteksten setter problemstillingen på spissen. Det er ikke vår evne til å dele som slår en i møte med Jesu fortelling. Vi utfordres tvert om til å se sammenhengen mellom verdens rikdom og verdens fattigdom. Sammenhengen mellom vekstideologi og utbytting.

Den rike mannen er en karikatur som sier noe sant om verden. Jesus avslører vår evne til å stenge av. Den rike speilet seg i de rike (et liv i fest og glede). Den fattige Lasarus utenfor hans egen port enst han ikke. Men det har en pris å stå imot livets dypstruktur – å motta, delta og dele. Særlig for Lasarus i dette livet. For den rike i det neste.

De eneste som evnet å vise medfølelse var hundene som slikket Lasarus sine sår. At naturskapningene kan være viktigere allierte enn de rike, velfødde og stolte er et motiv som Læstadius brukte. I flere av sine juleprekener poengterte han at der menneskene ikke hadde hjerterom til å ta imot frelseren, der varmet naturskapningene i stallen Kristus med sine sukk. Det var skapningens sukk som varmet frelseren, og ønsket ham velkommen.

I evangelieteksten er Lasarus et offer og en passiv «mottaker» av det som skjer rundt ham. En fare når vi tolker teksten er derfor at vi kan komme til å tenke at handlekraften ligger hos de rike (oss), mens de fattige (urfolkene?) bare er mottakere. Men hadde Lasarus vært et passivt offer hele livet? Neppe. Jeg er nysgjerrig på hva som hadde vært hans kamp, før han gav opp. Mange urfolk utsettes for overgrep og menneskerettighetsbrudd. Noen er knust, som Lasarus. Men forbløffende mange viser fortsatt mot og stort handlekraft – og står på mange vis fremst i frontlinjen i et drama av globale dimensjoner.

I en tradisjonell samisk fortelling fortelles det at i begynnelsen kunne alle skapninger snakke, og på dommens dag skal de få sin taleevne tilbake. Den slutter med å si at alle skapninger derfor skulle behandles godt, slik at de ikke fører klagemål mot oss på dommens dag. Hvem er den fattige og utbyttede Lasarus utenfor porten med verkende sår? Kanskje er det også jorden selv. Skal den sårbrudne jord en gang løftes opp på Abrahams fang? Når Jesus, som Lasarus, led utenfor porten (Hebr 13,12), omfavnet han også en korsfestet jord.

Den rike mannen ville gjerne dra tilbake til sine slektninger som var i live for å advare dem mot å gjøre den feilen han selv hadde gjort. De har allerede det de trenger, mente Abraham: «De har Moses og profetene; de får høre på dem.» Også vi har det. Et kall til å vokte hagen. Profeter (klimaforskere) som forteller oss hva som er i ferd med å skje med vår verden.

Utfordringen er å finne tilbake til, respektere og etterjage livets dypstruktur. Livet handler dypest sett om å motta, delta og dele. Det er dette mysteriet vi feirer ved nattverdbordet. På TV-aksjonssøndagen inviteres vi til å etterjage dette i relasjon til det skaperverket vi er innvevd i. «Vi skal vokte regnskogen.» La oss alle bidra til å styrke alliansen mellom mennesker og natur i regnskogen. Med det styrker vi også alliansen mellom oss selv og den jord vi er tatt av.